

KÚRIAI DÖNTÉSEK

BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2023/2

71. évfolyam

2023. február

TARTALOM

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

- [26](#) A becsület csorbítására objektíve alkalmas, így a rágalmozás vétségének megállapítását megalapozza a magánvádló személyét érintő, nyilvánosan közzétett azon állítás, amely olyan konkrét tényeket (emberi cselekményeket) tartalmaz, amelyek valóságuk esetén akár büntetőeljárás megindítására is alkalmasak [202](#)
- [27](#) I. A védő tanúként nem idézhető, amennyiben mérlegelést nem igénylő módon megállapítható, hogy esetében a Be. 170. § (1) bekezdés a) pontja szerinti vallomástételi tilalom áll fenn és erről a büntetőügyben eljáró hatóságnak előzetes tudomása van.
II. Amennyiben a védő eleget tesz a tanúkenti idézésnek, azonban a védői minősége folytán tanúként nem hallgatható ki, és nem tesz vallomást, formai értelemben – az idézés tényére figyelemmel – tanúnak tekinthető, ez azonban a Be. 43. § (1) bekezdés e) pontja szerint a kizárását nem eredményezi.
Nem kizárt ugyanis az eljárásból az a védő, akit ugyanazon ügyben tanúként idéz a büntetőügyben eljáró hatóság, és az idézésnek eleget téve a tanúvallomást jogszerűen megtagadja [204](#)
- [28](#) Ha az elsőfokú nem jogerős ítélet kihirdetését követően a letartóztatás fenntartása vagy elrendelése a Be. 552. § (2) bekezdésében írt ok alapján indokolt, az óvadék elfogadására akkor sincs törvényi lehetőség, ha a kényszerintézkedés céljának eléréséhez egyébként enyhébb kényszerintézkedés alkalmazása is elégséges..... [208](#)
- [29](#) A vádiratban, illetve ennek hiányában az előkészítő ülésen az ügyészségnek nem kötelező a kiszabott büntetés vagy intézkedés tartamára vagy mértékére meghatározott indítványt tenni arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését a váddal egyezően beismeri és a tárgyaláshoz való jogáról lemond.
A mértékes indítvány elmaradása nem akadálya annak, hogy a terhelt a bűnösségét a váddal egyezően beismerje és a tárgyalásról lemondjon. Amennyiben a bíróság a terhelt ilyen nyilatkozatát a törvényi feltételek fennállása mellett elfogadja, az ítéletét ezen beismerő nyilatkozatra és az eljárás ügyirataira alapozza, azonban ügyészi mértékes indítvány hiányában a büntetést az általános szabályok szerint, a Btk. Általános és Különös Részében meghatározott rendelkezések alapján meghatározott

- büntetési tételkeret figyelembevételével szabja ki [212](#)
- [30](#) A személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelése tárgyában kitűzött ülés védő távollétében való megtartásának feltétele a védő szabályszerű értesítése [216](#)
- [31](#) I. Felülvizsgálati eljárásban – az érdemi felülbírálatra alkalmatlansága folytán – a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését eredményezi, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás olyan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben (a terhelt bűnösségének megállapítása, felmentése, az eljárás megszüntetése, a bűncselekmény minősítése, illetve a Btk. anyagi jogi szabályainak megfelelően kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés) nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen tényállásra alapította ítéletének a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló rendelkezéseit.
II. A jogerős tényállás úgy az emberölés büntettére, miként a jogos védelmi, a vélt jogos védelmi helyzetre, továbbá az erős felindulásban elkövetett emberölés büntettére vonatkozó, egymással konkuráló, ilyen formában egyértelmű jogkövetkeztetés levonására nem alkalmas ténymegállapításokat tartalmaz..... [219](#)
- [32](#) I. A bíróság a vádiratban – az egyezség tartalmával egyezően – indítványozott büntetés nemétől és mértékétől nem térhet el, ebből azonban nem következik az, hogy a vádiratban írt törvénysértő büntetést ki kell szabnia, mert az egyezség jóváhagyásának megtagadása esetén e külön eljárás szabályainak további alkalmazása kizárt, és az eljárást az előkészítő ülésre vonatkozó általános szabályok szerint folytatja.
II. Ha az egyezség a Be.-ben foglalt szigorú feltételrendszernek nem felel meg, annak jóváhagyását a bíróság köteles megtagadni, ennek elmaradása pedig a határozat hatályon kívül helyezését és megismételt eljárást von maga után [224](#)

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

- [33](#) I. Sajtó-helyreigazítás esetén a helyreigazító közleményt a közlemény sérelmezett részéhez hasonló módon kell közölni. Ennek során lényeges szempont, hogy a helyreigazító közlemény és az azzal érintett médiatartalom közötti közvetlen összefüggés az átlagos olvasó számára egyértelműen felismerhető legyen.
II. Ha a bíróság a keresetnek helyt ad, határozatában – a kérelem és az

- ellenkérelem korlátai között – belátása szerint állapítja meg a helyreigazítás szövegét, és ennek közlésére az alperest határidő tűzésével kötelezi..... [227](#)
- [34](#) Az üzleti titokról szóló 2018. évi LIV. törvény (Üttv.) nem hozott létre egy, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvénytől (Mt.-től) független abszolút szerkezetű jogviszonyt. Amennyiben a munkavállaló a munkáltató sérelmére tanúsít üzleti titkot sértő magatartást, az Üttv. rendelkezései nem függetleníthetők az Mt. vonatkozó rendelkezéseitől, hanem azokkal együtt alkalmazandók..... [230](#)
- [35](#) A kötelezett a vele szemben fennálló követelést érintő engedményezési szerződés érvényességének vitatására csak akkor jogosult, ha olyan speciális körülmény áll fenn, amelynél fogva nem lényegtelen a számára, hogy az eredeti jogosultnak vagy az engedményesnek kell teljesítenie. Az engedményezésről történt értesítés visszavonása fogalmilag kizárt, az ugyanis, hogy a kötelezett tudomást szerzett az engedményezésről, nem tehető meg nem történté. Az engedményezési szerződés a felek megállapodásával teljesedésbe ment, ezért nincs jogi lehetőség a felmondására. Az engedményezési szerződés felbontása következtében az engedményezett követelés nem száll vissza. A feleknek újabb engedményezésről szóló megállapodást kell kötniük a visszaengedményezésről, hogy a kötelmi ügylet megszűnését követően a dologi jogváltozást is az eredeti állapotnak megfelelően rendezzék..... [235](#)
- [36](#) I. A bíróság mérlegelési körébe tartozik annak eldöntése, hogy a kártérítés iránti igényt a kéreseménykor vagy az elbíráláskor irányadó ár- és értékviszonyok alapján bírálja el, amennyiben a károsult érdekeit védő kivételes szabály alkalmazásának feltételei fennállnak.
II. A nyugdíjkorhatár elérése csak abban az esetben jelentheti a jövedelempótló járadékfizetési kötelezettség végső időpontját, ha már előre teljes bizonyossággal lehet számolni azzal, hogy az a jövedelemszerző tevékenység megszűnését eredményezi. [238](#)
- [37](#) A más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleménye aggályosságának kiküszöböléséhez szükséges felvilágosítás megadását vagy a feltenni indítványozott kérdések megválaszolását célzó szakértő kirendelés iránti kérelmében az indítványozó fél köteles feltüntetni azokat a konkrét, határozott kérdéseket, amelyeket a szakértőnek meg kell válaszolnia. Nem sért ezért eljárási szabályt a bíróság, ha az e követelménynek meg nem felelő bizonyítási indítványnak nem ad helyt..... [241](#)
- [38](#) A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem között tartalmi összefüggésnek kell fennállnia, ahhoz a jogsértéshez kell kapcsolódnia a felülvizsgálati kérelemnek, amelyet a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem megjelölt, amelyre figyelemmel a felülvizsgálat engedélyezése megtörtént..... [246](#)
- ### POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG
- [39](#) A csődeljárásban a vagyonfelügyelő besorolási intézkedésével szemben a hitelező által kezdeményezett kifogásolási eljárásban az adós félként való részvételét az adós vagyonával szemben bejelentett követelés besorolása, tárgya, nem alapozza meg. Ez ugyanis természete és rendeltetése folytán magából a csődeljárásból következik, nem a vizsgált kifogásolási eljárás velejárója. A vagyonfelügyelő eljárására vonatkozó külön rendelkezésekből – nevezetesen, hogy a besorolási intézkedéssel szemben az adósnak is van észrevételezési, majd pedig kifogásolási joga – sem következik, hogy az adós alanya a vagyonfelügyelő besorolási intézkedésével szemben a hitelező által kezdeményezett kifogásolási eljárásnak [248](#)
- [40](#) I. Csatlakozó felülvizsgálati kérelem akkor terjeszthető elő és vizsgálható érdemben, ha a fél maga is jogosult lett volna a támadott körben felülvizsgálatot kérni. A felülvizsgálat a jogerős határozatnak csupán a perköltségre vonatkozó rendelkezése és az indokolása ellen kizárt, ezért a jogerős ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése és hasonlóan az indokolása is egyedül akkor támadható és vizsgálható felülvizsgálati eljárásban, amennyiben van olyan felülvizsgálati kérelem és abban megfogalmazott petitum, amellyel összefüggésben, annak velejárójaként lehetséges a kapcsolódó indokolás és másodsorban a járulékos kérdések, így a perköltség viselésének felülbírlata.
II. A felmondással esedékessé tett, hitelszerződésen alapuló tartozással azonos fizetési kötelezettség összegszerűségének bizonyítása a perben az igényérvényesítő fél kötelezettsége akkor is, ha a szerződés szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a vele szerződő adós tartozásának kimutatására..... [251](#)
- ### POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKAÜGYI SZAKÁG
- [41](#) A köztulajdonban álló munkáltatónál a felek megállapodása a felmondási idő és a végkielégítés meghatározott szabályaitól nem térhet el [265](#)
- [42](#) I. A megfelelő munkaeszköz biztosítása a munkáltató feladata. Ennek hiányában a munkáltató eredményesen nem hivatkozhat a munkavállaló kizárólagos és elháríthatatlan magatartására.
II. A kármegosztás arányát a munkáltató vétkesség nélküli felelőssége mellett is megállapítható vétkessége és a

	munkavállaló vétkességének aránya határozza meg.....	268		
43	Ha a felek akarata kölcsönösen munkaviszony létesítésére irányult, amelynek tanulmányi szerződés megkötése volt a feltétele, nem állapítható meg az, hogy a munkáltató kötelezte a munkavállalót a tanulmányok elvégzésére.....	273		
	KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM			
44	Az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogértelmezés akkor megfelelő, ha az annak szempontjain alapuló egyik jogértelmezés sem kerül szembe a többi elemből fakadó következtetéssel. Az Art. 20. § (3) bekezdése és (4) bekezdése értelmezése során nem mutatható ki olyan jogalkotói cél, amely az akadályhordozó cég nem tag, nem részvényes vezető tisztségviselőin, cégvezetőin túl az akadályhordozó tagjai, részvényesei számára is biztosítani kívánta volna az általános kimentést a működés utólagos helyreállítása esetén.....	278		
45	A közigazgatási hatósági eljárást nem lehet felfüggeszteni ugyanazon hatósági eljárásban hozott végzésre, illetve az ilyen végzést felülvizsgáló közigazgatási bírósági eljárásra. A közigazgatási hatósági eljárást csak más ügyben hozott hatósági döntésre vagy azt felülvizsgáló közigazgatási bírósági eljárásra lehet felfüggeszteni. Egy eljárási bírságot kiszabó végleges végzés tényállása nem köti az ügy érdemében megállapítandó tényállás vonatkozásában az eljáró hatóságot, az a tények és bizonyítékok értékelése során veendő figyelembe.....	282		
46	Az építésügyi hatóság azt a személyt kötelezheti a munkálatok tülésére, aki azok elvégzését akadályozza. Az akadályozás aktív és passzív magatartással is megvalósulhat, ugyanakkor a kötelezéssel érintett és a tülésre kötelezhető személy közötti jogvita fennállása önmagában nem elégséges a tülésre kötelezés elrendeléséhez.....	289		
47	A ténszerűség követelménye értelmében a közigazgatási hatósági eljárásban a hatóság eljárása (és döntése) során csak azokat a tényeket veheti figyelembe, amelyek az ügy eldöntése szempontjából relevánsak. Azt, hogy mely tényeket kell relevánsnak tekinteni, az eljárás során alkalmazandó anyagi jogi és eljárásjogi jogszabályi rendelkezések határozzák meg.....	292		
48	A per tárgyaláson kívül történő elbírálása esetén a bíróság köteles a védíratot a felperessel közölni és a további beadványok benyújtására tizenöt napnál nem rövidebb határidőt biztosítani.....	297		
49	I. A Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hivatalbóli vizsgálati kötelezettséget a bíróságnak az ügyben felmerült valamennyi ilyen esetkörbe tartozó kérdés kapcsán teljesítenie kell; a semmisségi ok mellett hivatalból kell vizsgálnia, hogy a			hatóság az ügyben nem alkalmazandó eljárási rezsimre alapította-e a döntését. II. Az alap- és a módosító határozat egységet képez, ezért a módosított határozatot kell a bírósági eljárás tárgyának tekinteni.....
			50	299
				A gyógyszeradó fizetési kötelezettség alapjának csökkentése a Gyftv. 38. § (4) bekezdése szerint akkor lehetséges, ha a gyógyszeradót és a támogatásvolumen-szerződés alapján teljesített befizetést ugyanaz az adóalany teljesíti. Az adóbírság mérséklésénél különös méltánylást érdemlő körülményként nem értékelhető, ha az adózó által választott tevékenységhez a más nemzet adótörvényeinek szakértői ismerete szükséges, az adózó kötelezettsége, hogy a jogszerű adózása érdekében e szakértelmet az adózás területén is biztosítsa, ez másra át nem hárítható feladat, ahogyan az adótörvények betartása sem.....
			51	303
				Az a körülmény, hogy a felmentés tartalmazza a pontos jogszabályi hivatkozást, a Kttv. 63. § (1) bekezdés a) pontját, illetve idézi a törvényi rendelkezés szövegét, önmagában nem jelenti azt, hogy a felmentés megfelel az indokolással szemben támasztott törvényi követelményeknek.....
			52	307
				A Kp. 81. § (1) bekezdés d) pontja szerint az eljárás megszüntetésének feltétele a felperesi oldalon bekövetkező halál vagy megszűnés mellett a perbelépésre vagy perbevonásra irányuló kérelem elutasítása..
			53	313
				Az önkormányzat nem köteles az üzleti vagyonának tételes felsorolását tartalmazó önkormányzati rendelet megalkotására.....
				314
				EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI
			I	C-88/21. sz. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ügyben 2022. december 15-én hozott ítélet.....
				318
			II	C-237/21. sz. S. M. (Generalstaatsanwaltschaft München) ügyben 2022. december 22-én hozott ítélet.....
				320
			III	C-247/21. sz. Luxury Trust Automobil GmbH kontra Finanzamt Österreich ügyben 2022. december 8-án hozott ítélet.....
				324
			IV	C-577/21. sz. LM és NO kontra HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG ügyben 2022. december 15-én hozott ítélet.....
				328
			V	C-600/21. sz. QE kontra Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest ügyben 2022. december 8-án hozott ítélet.....
				332
				FÓRUM
				Pomeisl András József: A Legfelsőbb Bíróság/Kúria államosítással kapcsolatos gyakorlata, különös tekintettel az 1945 és 1957 közötti időszakra.....
				338

Sziebig Orsolya Johanna: Illegális jövedelem, legális járadék? A jövedelempótló járadékhoz kötődő bírósági gyakorlat elemzése a nem adózott jövedelem figyelembe vehetősége tekintetében	347
--	---------------------

CONTENTS

CRIMINAL CHAMBER

26	Public allegations of individual concern to the private prosecuting party, including specific facts (human actions) which, if proved to be true, may even serve as a ground for criminal prosecution, are objectively capable of impugning a person's integrity and, as such, constitute the offence of libel	202		the sentence under the general rules, by considering the sentencing range specified by provisions of the General Part and the Special Part of Btk. [<i>the Criminal Code</i>]....	212
27	I. If it can be established, without any need for careful weighing, that the defence counsel is prohibited from giving evidence under Section 170 (1), point (a) of Be. [<i>Code of Criminal Proceedings</i>], and that the prosecuting authority has previous knowledge thereof, the defence counsel may not be subpoenaed as a witness. II. If the defence counsel complies with the subpoena, but it may not be interrogated as a witness due to its capacity as defence counsel, and it does not actually testify; it may be regarded formally as a witness — with respect to the fact of having been subpoenaed—, nevertheless, this shall not serve as a ground for its exclusion from the proceedings under Section 43 (1) point e) of Be. Namely, no defence counsel may be excluded from the proceedings who has rightfully refused to testify, after having been subpoenaed by the prosecuting authority as a witness in the same case and having complied with that subpoena	202	30	In case of hearings set to determine whether to order a coercive measure concerning personal freedom and bound to judicial authorization, proper notification of the defence counsel is a mandatory condition for such a hearing to be held in the absence of the defence counsel.....	216
28	In cases where ordering or maintaining detention on remand after pronouncing the judgment of first instance, without final and binding effect, is justified by the ground set out in Section 522 (2) of Be., there is no lawful opportunity for release on bail, not even if the aim pursued by the coercive measure can be achieved by applying a less severe coercive measure	204	31	I. In the review proceedings before the Curia, the challenged decision shall be set aside as being ineligible for review as to substance, if the set of facts established in the judgment with final and binding effect includes contradictions that make it impossible—in questions that are essential as to the establishment of the defendant's criminal liability (such as determining whether the defendant is guilty or should be acquitted, dismissal of the proceedings, classification of the offense, as well as the sanction imposed or the measure taken in accordance with substantive law provisions of Btk.)— to determine on which facts the court has based the provisions of its judgment concerned by the review proceedings. II. The set of facts in the judgment with final and binding effect includes concurrent findings of facts relating just as to the felony of murder, as to legitimate self-defence, assumed legitimate self-defence, as well as to homicide committed in the heat of the moment, which, in their present form, are insufficient for reaching any clear legal conclusion.....	219
29	The public prosecution service is not obliged to move for —either in the indictment or, in lack thereof, during the pretrial hearing— a specific period or amount of sentence, to be imposed in case the defendant enters, at the pretrial hearing, a plea of guilty in accordance with the charges, and waives its right to a trial. The lack of a motion for a specific period or amount of sentence will not prevent the defendant from entering a plea of guilty in accordance with the charges and waiving its right to a trial. If the court accepts the defendant's plea of guilty, provided that the respective conditions set by the law are fulfilled, the court shall base its judgment on that plea of guilty and the documents of the case; however, in lack of a motion by the public prosecution service, it shall impose	208	32	I. The court may not deviate from the sort and measure of the sentence proposed in the indictment in accordance with the plea agreement, however, that does not imply that the court should impose the unlawful sentence proposed in the indictment. Namely, in case the court refuses to approve the plea agreement, provisions governing that specific procedure shall no longer apply, and the court shall continue the proceedings in accordance with the general rules governing pre-trial hearing. II. If the plea agreement does not fulfil the strict conditions set out in Be., the court shall mandatorily refuse the approval thereof; failing to do so will entail setting aside the court's decision and a retrial	224
 CIVIL CHAMBER CIVIL DIVISION 					
33	I. In case of an action brought for press correction, the correction of the press release concerned shall be published in a way similar				

as the contested part of the press release was published. In doing so, it is essential that the direct relationship between the correction and the related media content should be clearly recognizable for the average reader.

II. If the court grants the plaintiff's claim, it shall determine in its decision the text of the correction —within the limits set by the claim and the statement of defence— at its discretion, and it shall order the defendant, by setting a time limit, to publish that correction 227

34 Under Act LIV of 2018 on business secrets (hereinafter: Üttv.), no separate legal relationship of an absolute structure has been established, which would be independent from Act I of 2012 on the Labour Code (hereinafter: Mt.). If the employee's conduct constitutes a violation of business secrets that is harmful to the employer, provisions of Üttv. may not apply independently from the respective provisions of Mt., instead, they shall be applied together 230

35 The debtor may dispute the validity of the contract of assignment concerning the claim against them only if there is a specific circumstance due to which it is not irrelevant for the debtor whether they shall perform their obligation to the original creditor or to the assignee. Revocation of the notice on the assignment is excluded by definition; namely, the fact that the debtor has acquired knowledge of the assignment cannot be undone. Upon the parties reaching an agreement, the contract of assignment is completed, so there is no legal opportunity to terminate it. The assigned claim will not return as a result of the withdrawal of the assignment contract. For a retrocession, the parties shall conclude a new contract of assignment so that they can restitute, after the contractual transaction has been terminated, the change in property rights as well 235

36 I. If the conditions for applying the exceptional rule protecting the aggrieved person's interests are fulfilled, it shall fall within the court's discretion whether to adjudge the claim for damages according to the prices and values applicable at the time when the damaging event occurred, or at the time of adjudication.

II. Reaching the retirement age may serve as a final date of the obligation to pay an annuity to replace loss of income only if it can be predicted with certainty that the retirement would result in termination of the income-generating activity..... 238

37 In its motion for the appointment of an expert for the purposes of either providing information to eliminate the concerns raised by the expert opinion given by the expert who has been appointed in another proceedings, or of answering the questions proposed, the party moving for such appointment shall indicate definite questions to be answered by the expert. Thus, the court will not violate any procedural rule if it refuses a motion to take evidence that does not fulfil the above requirement..... 241

38 There must be a relationship between the contents of the petition for review before the Curia and of the petition for the authorization of the review: the petition for review must relate to the violation of law which was indicated in the petition for the authorization of the review or, respectively, by reason of which the review has been authorized 246

**CIVIL CHAMBER
COMMERCIAL DIVISION**

39 Classification and subject of the claim lodged against the debtor's estate shall not serve as a ground for the debtor's participation in the complaint procedure initiated by the creditor against the classification measure taken by the administrator during the bankruptcy proceedings. Namely, the debtor's participation follows from the bankruptcy proceedings, due to the nature and purpose thereof; however, it is not inherent in the complaint procedure at hand. From the specific provisions governing the administrator's procedure—in particular, that the debtor also has a right to make observations about, as well as to file a complaint against the classification measure—it cannot be concluded that the debtor would be subject to the complaint procedure initiated by the creditor against the administrator's classification measure .. 248

40 I. A cross-petition for review may be submitted and examined on the merits only if the submitting party itself would have been entitled to seek review of the challenged part of the judgment. Submitting a petition for review only against the reasoning part of the challenged decision, or only against the part determining on litigation costs is precluded by law; thus, provisions of the judgment with final and binding effect dealing with litigation costs, as well as the reasoning part of the judgment may be challenged and examined in the framework of a review proceedings before the Curia only if there is a petition for review setting out a claim as to the merits, in the context of which it is possible to conduct a review of the respective reasoning and, secondly, of the accessory questions such as litigation costs.

II. In the respective action, the amount of the payment obligation which is equivalent to a debt arising from a loan agreement, and which became due by termination of the agreement, shall be proved by the party enforcing the claim, even in cases where the financial institution is entitled under the agreement to establish the amount of the debt owed by its contractual partner on the basis of its own accounts 251

**CIVIL CHAMBER
LABOUR DIVISION**

- 41 In case of a publicly owned employer, the agreement entered into by the parties shall not deviate from the specific provisions governing the notice period and the severance pay 265
- 42 I. It is the employer’s obligation to provide the employee with proper work equipment. In the absence thereof, the employer may not invoke that the damage was caused solely by the employee’s unavoidable conduct.
II. The rate of liability for damage shall be determined by the proportion between the employee’s culpability and the employer’s culpability that could be established regardless of its absolute liability 268
- 43 If the mutual intent of the parties was to establish an employment relationship on condition that they should conclude a training contract, it may not be established that the employer has obliged the employee to pursue the course of study 273

ADMINISTRATIVE CHAMBER

- 44 Interpretation of law carried out in accordance with Article 28 of the Fundamental Law of Hungary shall be deemed appropriate, if none of the interpretations based on any aspect listed in Article 28 proves to be in contradiction with the conclusions drawn from the other aspects.
When interpreting Section 20 (3) and (4), no legislative aim can be found that would have ensured the general exemption in case of subsequent restoration of operation — beyond the executive officers and company managers of the business company concerned by the obstacle for tax registration, who are not shareholders or stock owners— also for shareholders and stock owners of the business company concerned by the obstacle for tax registration..... 278
- 45 Administrative procedures may not be suspended on the grounds of an order issued by the same authority in the same procedure, or of the proceedings before the administrative court initiated to review of such an order. Administrative procedures may only be suspended on the grounds of decisions delivered by other administrative authorities, or of the administrative court proceedings initiated to review such decisions. As to the findings of facts to be established in relation to the merits of the case, the proceeding administrative authority shall not be bound by the set of facts included in a final order imposing a procedural fine. That set of facts shall be considered when assessing the facts and the respective evidence..... 282

- 46 Construction authorities may order only persons hindering construction works to tolerate the performance of such works. Hindering construction works can be realized both by active or passive conduct; nevertheless, the mere existence of a legal dispute between the person concerned by the order and the person who may be ordered to tolerate is insufficient for issuing an order to tolerate 289
- 47 The requirement of objectivity means that in the procedures pending before them and when making their decisions, administrative authorities may consider only those facts which are relevant to the case. The question of which facts should be regarded as relevant to the case is decided by provisions of substantive law and procedural law that are applicable in the procedure 292
- 48 In case of deciding on the case without holding a hearing, the court shall cause the statement of defence to be served to the plaintiff and shall provide a time limit of not less than fifteen days for making further representations 297
- 49 I. The obligation of ex officio examination under Section 85 (3), point (b) of Kp. [*Code of Administrative Court Proceedings*] shall be fulfilled by the court regarding each question raised in the case and falling within the scope of that obligation: besides the grounds for nullity, the court shall examine ex officio whether the administrative authority has based its decision on a procedural regime that should not apply in the given case.
II. The basic decision and its amendment form a single unit; thus, the amended decision shall be the subject of the court proceedings..... 299
- 50 Under Section 38 (4) of Gyftv. [*Act on the Distribution of Pharmaceuticals*], reduction of the tax base of the payable pharma tax is allowed if both the pharma tax and the contribution payable under the agreement on volume-based state subsidy are paid by the same taxpayer.
The fact that the taxpayer’s activity requires an expert level knowledge of the tax laws of another state may not qualify as a circumstance worthy of special consideration when deciding whether to mitigate the tax fine. Namely, it is the taxpayer’s obligation to ensure the availability of such knowledge in the interest of its lawful taxation; thus, it is a task that may not be delegated to another person, just like the compliance with tax laws..... 303
- 51 The mere fact that the discharge includes a precise reference to a provision of law, namely Section 63 (1), point (a) of Kttv. [*Act on Civil Servants*], and that it invokes the text of the provision, shall not imply that the discharge fulfils the requirements set by the law as to the statement of reasons..... 307

- 52 Under Section 81 (1), point (d) of Kp., refusal of the motion for joining the case or involving another person in the case — beyond the plaintiff's death or termination— is also a condition for dismissing the case 313
- 53 The local government is not obliged to issue a local government decree on the detailed list of its assets serving business purposes.. 314

JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION

- I** Judgment of 15 December 2022 in Case C-88/21 Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija..... 318
- II** Judgment of 22 December in Case C-237/21 S. M. (Generalstaatsanwaltschaft München) 320
- III** Judgment of 8 December 2022 in Case C-247/21 Luxury Trust Automobil GmbH v. Finanzamt Österreich..... 324
- IV** Judgment of 15 December 2022 in Case C-577/21 LM and NO v. HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG 328
- V** C-600/21. sz. QE kontra Caisse régionale de VJudgment of 8 December 2022 in Case C-600/21 QE v. Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest 332

FORUM

- András József Pomeisl: The case-law of the Supreme Court/Curia of Hungary regarding nationalization between 1945 and 1957..... 338
- Orsolya Johanna Sziebig: Illegal income, legal annuity? Analysis of the case-law related to the annuity to replace income, regarding the possibility of considering untaxed income..... 347

Sziebig Orsolya Johanna*
Illegális jövedelem, legális járadék? A jövedelempótló járadékhoz kötődő bírósági gyakorlat elemzése a nem adózott jövedelem figyelembe vehetősége tekintetében

Absztrakt

A tanulmány arra a kérdésre keresi a választ, hogy a jövedelempótló járadék alapjának számításakor figyelembe vehető-e a károsult korábbi, nem adózott, úgynevezett „fekete” jövedelme. Az eset megítélésére sokáig nem volt egységes bírósági gyakorlat, ugyanakkor a Kúria elmúlt években hozott döntései sorában világos iránymutatás rajzolódott ki. A tanulmány foglalkozik a jövedelempótló járadék jogi háttérével, szabályozásával, a vonatkozó bírósági gyakorlattal. Továbbá, külföldi példákon keresztül szemlélteti a nem adózott jövedelmek megítélésének kérdését. Végül, a kártérítési jog általános elveinek segítségével következtetéseket határoz meg a kúriai gyakorlat magyarázatára, alátámasztására. A téma kutatását nehezíti, hogy a magyar és a külföldi szakirodalom sem bővelkedik releváns forrásokban.

Illegal income, legal annuity? Analysis of the case-law related to the annuity to replace income, regarding the possibility of considering untaxed income

Abstract

The study examines the question whether the injured party's any previous, untaxed income from 'black economy' can be considered when calculating the basis of the annuity to replace income. For a long time, there was no uniform case-law governing the assessment of such cases, but in recent years, clear guidelines emerged in a series of decisions delivered by the Curia of Hungary. The study deals with the legal background and regulation of the annuity to replace income, as well as the relevant case-law. Furthermore, it illustrates the issue of assessing non-taxed income through foreign examples. Finally, with the help of general principles of tort law, it draws conclusions to explain and support the Curia's case-law. Research into the topic is made difficult by the fact that neither the Hungarian nor the foreign literature are rich in relevant sources.

Bevezetés, a témafelvetés jelentősége

Általános értelemben jövedelempótló járadék alatt azt értjük, hogy akinek a munkaképessége károskozás folytán csökkent, jövedelempótló járadékot követelhet, ha a káreset utáni jövedelme az azt megelőző időszak jövedelmét neki fel nem róható okból nem éri el. Ilyen helyzetben a jövedelempótló járadékra jogosult a károsult. A munkáltató kártérítési felelőssége körében a

kártérítés egyszeri kompenzációt biztosít a károsult számára, míg a járadék élethosszig tartó „bevétel”, amelynek összege a károsult munkaképesség-csökkenés előtti jövedelmi viszonyaihoz igazodva kerül meghatározásra. Ebben a tekintetben fontos kérdésként merül fel, vajon milyen forrásból származó jövedelmet lehet figyelembe venni, mint a járadék meghatározásának alapját.

A témának kiemelt jelentősége van hazánkban, ahol az úgynevezett „feketemunka” napjainkban is jelentős arányban fordul elő, igaz, tevékenységi kört, régiót és a résztvevők demográfiai összetételét tekintve is viszonylag meghatározható módon. Egy 2001 és 2005 közötti adatokat vizsgált tanulmány alapján, a foglalkoztatottak 16–17%-a dolgozott feketén. A tevékenységi kör tekintetében a magasépítésben és a személyi szolgáltatásokban dolgozók, a sofőrök, a gépkezelők és a technikusok körében nagy létszámú és gyakori a feketemunka.¹ Az illegálisan foglalkoztatottak arányáról hiteles információkat biztosítanak az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség ellenőrzéseken szerzett adatai. Különösen az építőipari szektorban továbbra is kifejezetten magas arányszámokról beszélhetünk. 2021-ben több mint 14%-os volt a feketén foglalkoztatottak aránya.² Ráadásul, a munkavállalók különösen nehéz munkakörülményeknek és így nagyobb sérülésveszélynek vannak kitéve azokban a szektorokban, ahol magas a be nem jelentett munkavállalók aránya és így a nem adózott jövedelemszerzés.

A fentiekre tekintettel, releváns kérdés, ha egy be nem jelentett munkavállaló rendszeresen nem adózott jövedelemre tesz szert és a munkáltató kártérítési felelőssége körében jövedelempótló járadék fizetésére lesz köteles, vajon ez az illegális jövedelem képezheti-e a járadékszámítás alapját. Ebben a tekintetben sokáig nem volt egységes bírósági gyakorlat és igen kevés magyar és idegen nyelvű szakirodalmi forrás áll rendelkezésre.

Jelen tanulmány elsősorban a jövedelempótló járadék jogi háttérét járja körbe, majd a vonatkozó bírósági – elsősorban kúriai – gyakorlatot elemzi. Végül, a rendelkezésre álló források segítségével határozza meg következtetéseit a fő felvetés kapcsán.

I. Alapvetések – a jövedelempótló járadék jogi háttere

Az új Polgári Törvénykönyv³ a korábbi baleseti járadék helyett a jövedelempótló járadék kategóriáját vezette be. Ennek indoka, hogy a kártérítési járadék megállapítására a baleseten kívül sor kerülhet bármilyen káresemény következtében, így indokolt volt a korábbi Ptk. által alkalmazott korlátozás megszüntetése. A károsult a következő esetekben követelhet jövedelempótló járadékot: ha munkaképessége a baleset folytán

* A szerző PhD LLM. adjunktus, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék. A tanulmány a szerző álláspontját tartalmazza, és nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ ELEK Péter–SCHARLE Ágota–SZABÓ Bálint–SZABÓ Péter András: *A feketefoglalkoztatás mértéke Magyarországon*, In: Rejtett gazdaság. Be nem jelentett foglalkoztatás és jövedelemeltitkolás – kormányzati lépések és a gazdasági szereplők válaszai (szerk.: Semjén

András–Tóth István János), MTA, KTI, Budapest, 2009, 84–102.

² *A feketén foglalkoztatottak aránya Magyarországon* (2011. I–III. negyedév–2021. I–III. negyedév). Forrás: Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség, 2022. www.hrportal.hu/hr/a-feketenfoglalkoztatottak-aranya-magyarorszagon-2011-es-2021-kozott-20220217.html (2023. január 12-i letöltés).

³ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.

csökkent, vagy munkaképtelenné vált és jövedelme önhibáján kívül kevesebb, mint amennyi a baleset előtt volt. A Polgári Törvénykönyv 6:528. §-a alapján: „akinek munkaképessége a károkozás folytán csökkent, akkor követelhet jövedelempótló járadékot, ha a káreset utáni jövedelme az azt megelőző időszak jövedelmét neki fel nem róható okból nem éri el”.⁴ A jövedelempótló járadékot a munkaképesség-csökkenés és a bekövetkezett jövedelemkiesés mértékének együttes vizsgálata alapján kell meghatározni a Ptk. 6:528 § (2) bekezdése alapján. Az összefüggések megállapítása orvosszakértői feladat. A járadék formájában megítélhető kártérítés szolgálja a legmegfelelőbb módon a károsult érdekeit, az időszakonként és rendszeresen esedékes pénzfizetésre tekintettel.⁵

A jövedelempótló járadék meghatározásánál különbséget kell tenni a járadék alapjának és annak összegének meghatározása között. A járadék alapja általában a károsultnak a károkozást megelőző egy évben elért havi átlagjövedelme. Ha ebben a jövedelemben a megelőző évben tartós változás következett be, a változás utáni jövedelem átlagát kell figyelembe venni. Így, ha például magasabb jövedelemre tett szert a károsult, akkor ennek kell az utolsó évi (nem naptári) átlagát alapul venni.⁶ Az alapba beszámítandó minden olyasfajta jövedelem, amelyet a károsult korábban rendszeresen szerzett. Ugyanakkor azok, amik csak a munkavégzésre tekintettel járnak – mint például a túlóra, illetve a munkába járás költségtérítése – nem vehetők figyelembe. A járadékból le kell vonni a társadalombiztosítási járulék összegét. Ha a jövedelem a főszabály szerint nem határozható meg, akkor azonos vagy hasonló tevékenységet végző személyek havi átlagjövedelmét kell alapul venni.⁷ Ha a jövedelemben tartós változás következett be – például felemelték a fizetését – a változás utáni jövedelem átlagát kell figyelembe venni. Ugyanakkor, a Kúria gyakorlata alapján, az infláció önmagában nem ad alapot a járadék mértékének utóperben történő felemelésére.⁸ A jövedelemkiesés meghatározásánál nem vehető figyelembe az a jövedelem, amelyet a károsult munkaképességének csökkenése ellenére rendkívüli munkateljesítménnyel ér el.⁹ A jövedelempótló járadék béremelkedés címen történő felemelésére is van lehetőség, de az igény csak akkor jogszerű, ha a béremelésben a járadékos is részesült volna, amennyiben nem szenved el károsodást. Ha a személyi és egyéb körülményeiből következtethetően az eredeti munkakörében ténylegesen már nem dolgozna, a járadék felemelésére jogszerűen nem tarthat igényt azon a címen, hogy a volt munkakörében ténylegesen dolgozók bére időközben emelkedett.¹⁰

Összefoglalva, a jövedelempótló járadék biztosítja, hogy a károsult munkaképesség-csökkenése ellenére is a balesetet vagy káreseményt megelőző jövedelmi

viszonyok között élhessen. A járadékalap meghatározása esetében ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy a nem adózott jövedelem beszámítható-e. A tanulmány következő fejezetei erre a felvetésre keresik a lehetséges válaszokat.

II. A vonatkozó bírósági gyakorlat elemzése – ellentétes álláspontok

II.1. Illegálisan, jogellenesen megszerzett jövedelem nem irányadó a járadék számításánál

A Fővárosi Bíróság egy 2010-ben hozott döntése alapján, a jövedelempótló járadék számításánál az illegálisan, jogellenesen megszerzett, feketegazdaságból származó jövedelem nem irányadó.¹¹ Az alapul szolgáló tényállás szerint 2000 májusában a felperes az alperes vállalkozó (Kft.) kőműves alkalmazottjaként dolgozott egy áruház és irodaház építkezésén. Ugyanezen év május 23. napján betonozási munkálatok végzése közben a zsaluzat leszakadt, és a felperes a földre zuhant. 2002-ben az Országos Orvosszakértői Intézet megállapította, hogy a baleset eredményeképpen a felperes végleges 67%-os munkaképesség-csökkenést szenvedett el, amelyből a foglalkozási munkaképesség-csökkenés 50%.

A rokkantsági nyugdíjban részesülő felperes 2004 októberétől havi 200 ezer Ft járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetében állította, hogy a munkaképesség-csökkenését okozó baleset teljes egészében az alperes jogellenes, felróható magatartása miatt következett be. Kifejtette, hogy a kőművesek átlagos jövedelme – a bevallottól függetlenül – havi 250 ezer Ft. Az alperes kérte a kereset elutasítását, arra hivatkozva, hogy a balesetben saját közrehatása legfeljebb 40%-os. Továbbá, a felperes munkaviszonya keretében havi 40 ezer Ft munkabért kapott, amelyet a munkaszerződése is igazolt.

Az elsőfokú bíróság az alperes közrehatását 80%-ban határozta meg. Ugyanakkor az elérhető jövedelem összegét a piaci viszonyokat is figyelembe véve, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által igazolt bruttó jövedelem alapján számította, az azonos vagy hasonló munkát munkaviszony alapján végző személyek átlagos havi keresetét figyelembe véve. A fellebbezés keretében a másodfokú bíróság megállapította, hogy a kárösszecszerzése körében az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes nem bizonyította kétséget kizáróan, hogy a balesetet megelőző jövedelme valóban nettó 120 ezer Ft lett volna. A Fővárosi Bíróság kifejtette, hogy az esetlegesen, illegálisan, jogellenesen megszerzhető – az ún. feketegazdaságból származó – jövedelem beszámítása nem elfogadható. A jövedelempótló járadék számításánál az ilyen jogellenesen elérhető bevétel számbavétele az illegális

⁴ Ptk. 6:528. § (1) bekezdés.

⁵ HAVASI Péter: *A kár megtérítésének szabályai*, In: *A kártérítési jog magyarázata* (szerk. Fézer Tamás), CompLex Kiadó, Budapest, 2010, 127. <https://doi.org/10.55413/9789632958248>.

⁶ Ptk. 6:528. § (3) bekezdés: „A károsult jövedelemkiesését a károsodást megelőző egy évben elért havi átlagjövedelmének alapulvételével kell meghatározni. Ha a károsodást megelőző egy évben a jövedelemben tartós változás következett be, a változás utáni jövedelem átlagát kell figyelembe venni.”

⁷ Ptk. 6:528. § (4) bekezdés. „Ha a jövedelemkiesés a (3) bekezdés alapján nem határozható meg, az azonos vagy hasonló tevékenységet végző személyek havi átlagjövedelmét kell alapul venni.”

⁸ Kúria Pfv.20.559/2021/11. [53].

⁹ Ptk. 6:528. § (5) bekezdés.

¹⁰ PK 48. számú állásfoglalás alapján: „a baleseti járadék felemelése béremelkedés címen csak akkor igényelhető, ha a béremelésben a járadékos is részesült volna, ha nem szenved balesetet”.

¹¹ BDT 2010.2363.

jövedelmek legalizálását, törvényes elismerését jelentené. Így álláspontja szerint helyes volt az elsőfokú bíróság eljárása, amikor a járadékalap számításnál az azonos munkát végző személyek által elért, hivatalosan igazolt átlagos havi jövedelmet vette alapul.¹²

II.2. A nem adózott jövedelem is lehet alapja a jövedelempótló járadéknak

A Kúria tartáspótló járadék körében hozott döntése alapján ugyanakkor a járadékmegállapítás alapja lehet a nem adózott jövedelem.¹³ A tényállás alapján a közlekedési balesetben elhunyt családfe házasársa (I. rendű felperes) és gyermekei (II. és III. rendű felperesek) indítottak eljárást vagyoni és nem vagyoni kár megtérítése iránt. A család bevételének egy jelentős része a néhai családfe Ausztriában végzett, be nem jelentett kertészeti munkájából származott. A munkabér után az adók és közterhek levonása, megfizetése nem történt meg. A felülvizsgálati eljárás során a Kúria elfogadhatónak tartotta a korábban lefolytatott bizonyítást, amely alapján meghatározásra került a család tényleges havi jövedelme. A felperesek a tényleges munkavégzést és az ebből származó jövedelmet bizonyítani tudták, így alappal tarthaták igényt keresetvesztésére megtérítésére függetlenül attól, hogy adófizetési kötelezettséget nem teljesítettek.¹⁴

A Kúria legutóbbi gyakorlata szerint a baleseti járadék alapja munkavégzésből származó nem adózott jövedelem is lehet.¹⁵ Az alapul szolgáló tényállás szerint, a felperes évtizedeken keresztül fakitermelőként fizikai munkát végzett, azonban 2009 decemberében balesetet szenvedett. Az eset következményeire az I. és II. rendű alperesek orvosi műhibájának következtében késedelmesen derült fény, amely eredményeképpen a felperesnél maradandó fogyatékossgként értékelhető állapot alakult ki. A felperes vagyoni kárigénye körében jövedelemvesztés címén havi 75 ezer Ft járadékigényt érvényesített. Követelése alapjaként előadta, hogy a balesetet megelőzően fakitermelő tevékenységével havi 100 ezer Ft jövedelemre tett szert, amelyet az év kilenc hónapján keresztül kapott meg. Az alperesek vitatták a jövedelempótló járadékigény ténybeli megalapozottságát, mivel a jövedelemszerzést nem támasztotta alá korábbi bérjegyzék, jövedelemigazolás vagy adóbevallás. A járadékigénynek mind az elsőfokú,¹⁶ mind pedig a másodfokú bíróság¹⁷ helyt adott. A másodfokú bíróság lényegesnek minősítette, hogy a jövedelempótló járadék megállapítása során olyan jövedelem vehető figyelembe, amely személyi jövedelemadó hatálya alá tartozik. Továbbá leszögezte, hogy a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség elmulasztása az adójogi szabályok hatálya alá tartozik. Mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú bíróság úgy döntött, hogy a felperes korábbi jövedelmének igazolása

tanúvallomással és egyéb nyilatkozatokkal igazolható és igazolt is, erre figyelemmel állapították meg a felperesnek fizetendő járadékot és az alpereseket (felróhatóságuk arányában) kötelezték ennek megfizetésére. A Kúria a felülvizsgálati eljárás alapján közreadott elvi döntésében kifejtette, hogy a jövedelem közjogi jellegű minősítése nem eredményezi sem a károsult kártérítésre való joga elvesztését, sem a károkozó felelősség alóli mentesülését. Ezzel együtt, a Kúria is megállapította, hogy a felperes a kártérítési kötelelem keletkezése előtt szerzett jövedelme után a közterhek nem fizette meg, az feketejövedelemnek számított.¹⁸

Elvi döntésében a Kúria – korábbi gyakorlata alapján¹⁹ – meghatározta a járadék-igény elbírálása során a pótlás alapjául szolgáló jövedelemmel szemben támasztható követelményeket: (1) a jövedelem tartozzon a személyi jövedelemadó hatálya alá; (2) az munkavégzés ellenértéke legyen; (3) ne legyen jogellenesen szerzett jövedelem. A Kúria álláspontja szerint, amennyiben a felperes a tényleges munkavégzést és az ebből származó jövedelmét bizonyítja, úgy alappal tarthat igényt keresetvesztésére megtérítésére, függetlenül attól, hogy az adófizetési kötelezettségét teljesítette-e.²⁰

A Kúrián 2018-ban „A munkáltató kártérítési felelőssége összecszerúségének kérdései” vizsgálati tárgykörben létrehozott joggyakorlat-elemző csoport megerősítette a fenti álláspontot és kritikái éllel illette azt a döntést, ahol az ítélező bíróság azért nem adott alapot a felperes kérésének, mert az alperes előtti munkahelyén a felperes „feketén” dolgozott, az alperesnél pedig alkalmi munkavállaló volt. A joggyakorlat-elemző csoport álláspontja szerint: „nincs jelentősége annak, hogy a káresemény előtt a károsult esetleg más munkáltatónál nem rendelkezett jogszerűen szerzett jövedelemmel, továbbá a kártérítésért felelős munkáltatónál végzett munka alkalmi jellege nem hat ki a kártérítés összegének meghatározására.”²¹

III. Külföldi példák és joggyakorlat

A témakörrel kapcsolatosan nehéz releváns külföldi példákat találni, két okból. Egyrészt, a munkaképesség-csökkenés miatt megítélhető kompenzációkra vonatkozó joganyag minden államban igen eltérő képet mutat. Másrészt, bár minden országban jelen van a feketemunka, a releváns gazdasági szektorok és illegális munkavállalói kör összetétele között jelentős különbséget tapasztalhatunk. Ugyanakkor, előbbi kérdésben mindenképpen megállapítható, hogy a keresőképesség-csökkenés miatti pénzügyi jellegű kompenzációk megjelenhetnek egyszeri kártérítést megítélő (*compensation*) vagy járulék jellegű fizetési kötelezettségben (*loss income annuity*). Az alábbiakban, néhány – elsősorban *common law* – állam

¹² Fővárosi Bíróság Pf.641174/2008. 4.

¹³ Kúria Pfv.III.22.061/2017/4.

¹⁴ Kúria Pfv.III.22.061/2017/4. [18]–[19].

¹⁵ Kúria Pfv.II.21.111/2016.; EBH 2020.P.1.

¹⁶ Székesfehérvári Törvényszék P.20058/2021/85.

¹⁷ Fővárosi Ítéletábrla Pf.21343/2015/9.

¹⁸ EBH 2020.P.1. [13]–[14].

¹⁹ Vonatkozó határozatok: BH 2013.15, Kúria Pfv.III.21.192/2011/4., Pfv.III.20.554/2012/4.; Pfv.III.22.006/2015/7.

²⁰ Kúria Pfv.III.21.600/2019/6. [29].

²¹ Kúria 2018.El.II.J.Gy.M.1. *Összefoglaló vélemény. A munkáltató kártérítési felelőssége összecszerúségének kérdései, Joggyakorlat-elemző Csoport, 2018, 5. www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/munkaltato_karteritesi_felelossege_osszecszerusegenek_kerdesei_-_osszefoglalo_velemeney_0.pdf* (2023. január 4-i letöltés).

példáit összegezve mutatom be az illegális jövedelmek megítélésének kérdését, a munkaképesség-csökkenés összefüggésében.

A keresőképesség-csökkenés megítélése esetében az illegálisan szerzett jövedelmek megítélése tehát nem egységes a külföldi joggyakorlatban sem. Összességében megállapítható, hogy önmagában az a tény, hogy a munkaképesség-csökkenést megelőzően szerzett jövedelem után nem adóztak vagy illegális forrásból származik, nem zárja ki, hogy a kompenzáció vagy kártérítés megítélésakor a bíróság figyelembe vegye.²²

A dél-afrikai jogrendszerben a jogellenes jövedelmek figyelembe vehetőek mint a keresőképesség-csökkenés következtében megállapított kártérítés alapja. A *Dhlamini v Protea Assurance Co Ltd.* ügyben a bíróság kimondta, hogy az elhunyt tevékenységének jogellenessége nem akadályozza a kártérítés megítélését.²³

Az Amerikai Egyesült Államokban jelenleg a munkájuk során megsérült, okmányokkal nem rendelkező külföldiek nyerhetnek az elvesztett keresőképesség miatti kártérítést, de ez a jogterület változóban van. A bíróságok jogértelmező tevékenységének hatására a gyakorlat folyamatosan alakul, hiszen ők határozzák meg az okmányokkal nem rendelkező munkavállalók számára elérhető kártérítés mértékét. Ugyanakkor, a törvényhozás is foglalkozik a kérdéssel, például a behajtásra vonatkozó jogszabályok módosításával. A körülmények változásával jelentős számú kereset érkezik a munkaerőpiacon lévő okmány nélküli munkavállalók nagy száma és a jellemzően okmány nélküli munkavállalók által végzett munka jellege miatt. Bár az Amerikai Egyesült Államokban a 9/11-es terrortámadások óta csökkent a be nem jelentett, illegális, külföldi munkavállalók száma, az okmányokkal nem rendelkező munkavállalók aránya még mindig eléri az 5%-ot. Az USA-ban különbségek mutatkozik az egyes szövetségi államok gyakorlata között is. Például, Kalifornia államban, ha a felperes nem tudta bizonyítani, hogy igyekezett elérni a jogszerű foglalkoztatottságát, akkor a saját, állampolgársága szerinti államban elérhető jövedelmét vették alapul a kártérítés összegének megállapításánál.²⁴

Következtetések

Napjainkra a Kúria gyakorlata egyértelműnek tekinthető a járadékigények és a feketén szerzett jövedelmek figyelembe vehetősége tekintetében. A jelenlegi helyzet alapján, a jövedelempótló járadék alapjának számításánál a károsult korábbi, nem adózott, vagyis illegálisan

szerzett jövedelme is figyelembe vehető. Ugyanakkor – ahogy bemutatásra került – a jelenlegi állásponttal ellentétes döntéseket is találhatunk, amelyek szerint a feketegazdaságból származó jövedelem nem számítható be. A döntések mögött meghúzódó indokolások mind a két esetben beláthatóak. A következtetések körében a kártérítési jog általános szabályait is felvetve keresem a jelenlegi kúriai gyakorlat alátámasztására vonatkozó érveket.

Elsőként a teljes kártérítés elve vizsgálandó. A teljes kártérítés elve alapján a teljes kárt meg kell téríteni, függetlenül annak kontraktuális vagy deliktuális voltától, a felróhatóság fokától, a felelősséget megalapozó normától. A kártérítés ugyancsak független a károkozó vagyoni helyzetétől és attól, hogy a károsult egyáltalán rászorul-e a kártérítésre.²⁵ Az új Polgári Törvénykönyv nem szűkíti le a járadékfizetési kötelezettséget a keresetvesztés, tehát a munkaviszony alapján végzett kereső tevékenységből származó jövedelem kiesésének kompenzációjára, mivel a kialakult bírósági gyakorlatnak megfelelően valamennyi kieső jövedelem megtérítését előírja.²⁶ Legtöbbször baleseti kártérítési perekben kerül előterjesztésre jövedelempótló járadék iránti igény, de az egyéb okból bekövetkezett munkaképesség-csökkenéssel összefüggő jövedelemvesztés megtérítésére irányuló kereset is gyakori (például orvosi műhiba eredményeképpen).²⁷ A „valamennyi kieső jövedelem” fordulatba valóban beszámítható az a korábban megszerzett jövedelem is, amely után közteherviselési kötelezettség nem került teljesítésre. Ugyanakkor, a jövedelemszerzés tényét bizonyítani kell – szabad bizonyítás alapján, például tanúvallomás által. Ebben az esetkörben az adófizetés elmaradását a bírósági gyakorlat adójogi kérdésként kezeli.

A teljes kártérítés elvét egészíti ki a joggal való visszaéléssel párhuzamba állítható kárnszerzés tilalma, amely a károsult oldaláról limitálja a megtérítésre kerülő károkat. A kártérítés keretében az eredeti állapot helyreállításának követelményébe az is beletartozik, hogy a károsult kedvezőbb helyzetbe nem kerülhet a kártérítés folyományaként. A kártérítés elsődleges funkciója a helyreállítás, a megbomlott vagyoni viszonyok rendezése. Azzal, hogy az okozott kár megtérítésén túl a károsult vagyoni előnyre nem tehet szert, a kártérítési jogban kizárt a büntető jelleg megjelenése.²⁸ Ezzel szemben, a *common law* jogrendszer ismeri a büntető kártérítés intézményét is (*punitive damages*), amelynek eredete egészen a 18.

²² MILLARD, Daleen: *Loss of earning capacity: The difference between the sum-formula approach and the 'somehow-or-other' approach*, Law Democracy & Development, vol. 11. no. 1. 2007, 15–32.

²³ BOBERG, P. Q. R.: *Damages for loss of earning capacity. New hope for the illegal earner*, Journal of contemporary Roman Dutch law, no. 56, 1993, 154.

²⁴ STALLER, Chad L.: *Determining the Lost Earning Capacity of Undocumented Workers*, The Center for Forensic Economic Studies, 2013. november 27. <https://cfes.com/determining-the-lost-earning-capacity-of-undocumented-workers/> (2023. január 16-i letöltés).

²⁵ FUGLINSZKY Adám: *A teljes kártérítés elve, kritikája és korlátai*, In: Ünnepi dolgozatok Harmathy Attila

tiszteletére. Liber amicorum (szerk.: Kisfaludi András), ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, Budapest, 2003, 119–160.

²⁶ Ptk. 6:522. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont.

²⁷ Magyar Igazságügyi Akadémia: Hatodik Könyv: *Szerződésen kívüli károkozás / 1. A kártérítési felelősség általános szabálya és közös szabályai / 1.11. A jövedelempótló járadék* http://projektjeink.birosag.hu/sites/default/files/alloman_yok/ptk_e_learning/ptk10/lecke1_lap2.html#hiv2 (2023. január 13-i letöltés).

²⁸ *A kártérítés alapelvei*, In: A kártérítési jog magyarázata (szerk.: Fézer Tamás), CompLex Kiadó, Budapest, 2010. <https://doi.org/10.55413/9789632958248>.

századig nyúlik vissza.²⁹ Mivel a nem adózott jövedelmek figyelembe vétele nem hoz létre előnyösebb helyzetet a károsult számára, mint a korábbi vagyoni viszonyai, így a járadék alapjának számításakor figyelembe vett feketejövedelmek nem ütköznek a káronszerzés tilalmának elvébe. Hangsúlyozandó, hogy ennek feltétele, hogy a korábbi jövedelemszerzés nem jogellenes tevékenységből származik, valamint a megfelelő bejelentés és közteherviselés mellett jogszerű bevételforrás lett volna.

A munka- és társadalombiztosítási jog terén, ha a munkavállaló feketemunka, vagyis „fusizás” következtében szenved balesetet, akkor az nem számít üzemi balesetnek, így a balesetet elszennvedő sérült sem lesz jogosult baleseti ellátásokra.³⁰ Ezzel az állásponttal ütköznek hat a jelenlegi bírósági gyakorlat, amely a járadékigények körében figyelembe veszi az illegális foglalkoztatásból eredő korábbi jövedelmet. Az illegálisan foglalkoztatott munkavállalók nem férnek hozzá a szükséges egészségügyi ellátáshoz, biztosításokhoz. Munkahelyi balesetet követően nem tarthatnak igényt a megfelelő ellátásokra. Ráadásul, a feketemunka aránya azokban a szektorokban a legmagasabb, ahol a munkavállalók egyébként is nagyobb kockázatnak és egészségkárosodásnak vannak kitéve.

A kompenzáció a latin *compensatio* szóból származik. Minden polgári jogrendszer alapelve az igazságosság elve, amely – hagyományos képére gondolva – mérleg formájában jelenik meg. A mérleg egyik serpenyőjébe kerül a kár, illetve az elszennvedett veszteség; a másikba pedig a kártérítés, a törvény célja az, hogy a kettő egyensúlyban legyen egymással.³¹ A jövedelempótló járadék azt szolgálja, hogy a károsult a korábbi jövedelmi viszonyai által biztosított körülmények között élhessen. A jelenlegi bírósági gyakorlat szerint nem adózott jövedelem eredményezhet jogszerű járadékigényt, amely álláspont mind a kártérítési jog általános elveivel, mind járadékigény mögött meghúzódó érvekkel indokolható, ugyanakkor mindenképpen célkitűzésnek tekinthető a feketegazdaság visszaszorítása és a közteherviselés érvényesítése.

Felhasznált irodalom

Monográfiák, tanulmányok

- [1] *A feketén foglalkoztatottak aránya Magyarországon* (2011. I–III. negyedév–2021. I–III. negyedév). Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség, 2022. www.hrportal.hu/hr/a-feketen-foglalkoztatottak-aranya-magyarorszagon-2011-es-2021-kozott-20220217.html.
- [2] *A kártérítés alapelvei*, In: *A kártérítési jog magyarázata* (szerk.: Fézer Tamás), CompLex Kiadó, Budapest, 2010. <https://doi.org/10.55413/9789632958248>.
- [3] BOBERG, P. Q. R.: *Damages for loss of earning capacity. New hope for the illegal earner*, *Journal of contemporary Roman Dutch law*, no. 56, 1993.

- [4] ELEK Péter–SCHARLE Ágota–SZABÓ Bálint–SZABÓ Péter András: *A feketefoglalkoztatás mértéke Magyarországon*, In: *Rejtett gazdaság. Be nem jelentett foglalkoztatás és jövedelemeltitkolás – kormányzati lépések és a gazdasági szereplők válaszai* (szerk.: Semjén András–Tóth István János), MTA, KTI, Budapest, 2009, 84–102.
- [5] EMBER Alex: *Az üzemi baleset hazai jogi szabályozása és átalakításának szükségessége*. Szeged, 2010, Doktori értekezés. https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/878/1/Ember_Alex_ertekezes.pdf.
- [6] FUGLINSZKY Ádám: *A teljes kártérítés elve, kritikája és korlátai*, In: *Ünnepi dolgozatok Harmathy Attila tiszteletére* (szerk.: Kisfaludi András), Liber amicorum, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, Budapest, 2003, 119–160.
- [7] HAVASI Péter: *A kár megtérítésének szabályai*, In: *A kártérítési jog magyarázata* (szerk.: Fézer Tamás), CompLex Kiadó, Budapest, 2010. <https://doi.org/10.55413/9789632958248>.
- [8] KENDERES Andrea: *A büntető kártérítés múltja, jelene és jövője*, *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2008/5–6, 36–42.
- [9] Magyar Igazságügyi Akadémia: *Hatodik Könyv: Szerződésen kívüli károkozás / 1. A kártérítési felelősség általános szabálya és közös szabályai /1.11. A jövedelempótló járadék* http://projektjeink.birosag.hu/sites/default/files/allo-manyok/ptk_e_learning/ptk10/lecke1_lap2.html#hiv2.
- [10] MILLARD, Daleen: *Loss of earning capacity: The difference between the sum-formula approach and the 'somehow-or-other' approach*, *Law Democracy & Development*, vol. 11. no. 1. 2007, 15–32.
- [11] MUNKMAN, John H.: *Damages for Personal Injury and Death*, Butterworths, London, 1973.
- [12] STALLER, Chad L.: *Determining the Lost Earning Capacity of Undocumented Workers*, *The Center for Forensic Economic Studies*, 2013. november 27. <https://cfe.com/determining-the-lost-earning-capacity-of-undocumented-workers/>.

Jogszabály

- [1] 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.

Bírósági határozatok és egyéb bírósági források

- [1] Kúria 2018.El.II.J.Gy.M.1. *Összefoglaló vélemény*. A munkáltató kártérítési felelőssége összességének kérdései, *Joggyakorlat-elemző Csoport*, 2018, www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/munkaltato_kartertesi_felelossege_osszsegusegenek_kerdesei_-_osszefoglalo_velemeney_0.pdf.
- [2] BDT 2010.2363.
- [3] BH 2013.15.
- [4] P.20058/2021/85.

²⁹ KENDERES Andrea: *A büntető kártérítés múltja, jelene és jövője*, *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2008/5–6, 36–42.

³⁰ EMBER Alex: *Az üzemi baleset hazai jogi szabályozása és átalakításának szükségessége*, Szeged, 2010. Doktori értekezés, 55. https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/878/1/Ember_Alex_ertekezes.pdf (2023. január 18-i letöltés).

³¹ MUNKMAN, John H.: *Damages for Personal Injury and Death*, Butterworths, London, 1973, 21.

-
- [5] Pf.641174/2008.
 - [6] Pf.21343/2015/9.
 - [7] Pfv.III.21.111/2016.
 - [8] Pfv.III.20.554/2012/4.
 - [9] Pfv.III.21.192/2011/4.
 - [10] Pfv.III.22.006/2015/7.
 - [11] Pfv.III.22.061/2017/4.
 - [12] PK 48. számú állásfoglalás.

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Patyi András, elnökhelyettes

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró
Dr. Fekete Ildikó Katalin, kúriai tanácselnök

Jogi szaknyelvi lektor:
Bódiné dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbíró Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbíró Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
